

קנב

נדרה כא. ב

קנא

קק

קירוש' הרשב"א

קיש

צמנן לא כאן באן אלא לאשמענינן דאין דוכנן של דם נדה לקרש ולעשות חתיכה²¹, ואם כן לא היה צורך אביי למימר אלא לא תימא זה דם נדה ודאי טמאה, אלא זה קמ"ל דאין דוכנן של אשה לראות דם בחתיכה²², ועוד דאם אחת יו' לא הוה להו למינעט פלוגתייהו ברשיעא דהא ברשיעאי כ"ע טהורי משהדי ליה אלא ברפלאי פליגי, הדרי עיקר פלוגתייהו, הוה להו למינעט ליתמי המפלת חתיכה מלאה דם אם יש בה בקעים הרי זו טמאה ואם לאו טהורה ותכמים אומרים אין זו דם נדה אלא דם חתיכה, ובשלמא ללשנא קמא איכא למימר דנקט לה מייא משום דוקא דהוה דם נדה טמאה ולאשמענינן דכשפופרת טמאה, אלא השתא לא לגופיה איצטריכא ולא לריוקא איצטריכא, דאודרכא טפלי²³ הוה צורך ומשתמע מניה דאין דוכנן של אשה לראות דם בחתיכה אי נקט לה ברפלאי פליגי בהדיא²⁴.

וגרוא הוה לי לומר דלאו ברפלאי פליגי פליגי לאוקמהיה דאביי אלא ברשיעא ממש ובהא פליגי, מר סבר דוכנן של אשה לראות דם נדה בחתיכה²⁵ ואפילו הכי איצטריך לטהרה ברשיעא משום דמעטיה רחמנא בכשרה ולא

היכא רפלאי פליגי טמאה, דכשרה קרינן בהי, ולמאי דסבירי להו לחכמים נמי דאין זה דם נדה, אפילו פליגי פליגי נמי טהורה²⁶.

הא דאמר אביי בשפופרת כ"ע לא פליגי²⁷ כי פליגי בחתיכה, ומר סבר דוכנן של אשה לראות דם בחתיכה, ומר סבר דאין דוכנן של אשה לראות דם בחתיכה, פשיטי²⁸ דאביי נמי ברפלאי, פליגי הוה דמיקר לה רחי קאמר, ומר דדוא ר' אלעזר סבר דוכנן של אשה לראות דם נדה בחתיכה, והיכא רפלאי פליגי טמאה דהא איכא דם בכשרה, אלא מיהו היכא דשיעיה טהורה, דרחמנא מעטיה מבשרה, ומר דדוא חכמים סבר אין דוכנן של אשה לראות דם נדה בחתיכה, אלא דם חתיכה הוא, והילכך בין שיעיה בין פליגי פליגי טהורה דאין זה דם נדה, ומיהו דם נדה בין בשפופרת בין בחתיכה דשיעיה טהורה, דלכליל עלמא בכשרה בעינן וליכא²⁹.

ולקשיא לי דאם אחת למה ליה לאביי לומרם לישעיה כולי האי לאורוכי בהי למטהיה, דלפי פירוש ד"ל היינו לישנא קמא ממש, אלא הדכא חרות לן אביי ולא רייקנן מוחכמים הא דם נדה ודאי טמא אלא בין כך ובין כך טהורה, וכל

פליגי לא הוי חציצה דהוה נוגע בכשרה, ונראה שדעת רש"י שה"ק ורשב"י נולקו בהאי לפומא דכשרה ולא בשפופרת, אי בעינן שהוה יגע בכשרה, או דמיני כווד שהוה עובר דרך כשרה, דיצא דרך כותל הוה, ולא בעינן מנע בכשרה, ונפ"מ בחתיכה דשיעיה, דאף דהוה דרך כשרה, אבל מ"מ הוה לא נגע בכשרה, ועי' ש"י"ת צ"צ (והוהו) ס"י קטט מ"ש"כ ביה, וכתב דאף במקום שאין דוכנן לראות בכך וליכא חציצה טמאה, הנוך בשפופרת שיש בה קמיעץ וסדקים שהוה נוגע בכשרה, וייקן לה מפקי דהש"ק בסוגין, ועי' שו"ת חת"ס ס"י קמח דקטעל וכתב מאר יוד"ס ס"י קמא ויהוה דמשויה מוקח מהש"ק ל"ל כ"ע לפינן פליגי, בא"ב ב"ד"ה וראה לולתן צ"ע 39. 29 כ"ע בחתיכה, ובשאר חתיכה, שאין דוכנן של נדה לראות בהוך חתיכה, ויש בה נפ"מ גדולה לענין נקטן המקור ממקומה, ועי' באוריים ס"י 30 (ומש"ק אף כפלי פליגי טהורה, ועי' רשב"א פליגי, עי' על רש"י 31 דלפי כפלי פליגי, עי' רשב"א 32 גורפס, דלדבא גופיה, ובכתיב: דאודרכא נופיה, והעיקר בכתיב: דאודרכא טפלי, עי' רשב"א שתיקן אן קשיא זו, וראה מר שתי קשיא זו בשו"ת צ"צ (והחדש) יוד"ס ס"י קטט את 34 דהמבין מבאר דר"א סובר דאין דוכנן של

חציץ, והלוי אי בעינן שיגע הוה בכשר או שבער דרך כותל בית הוה, וראה בשו"ת משנתנו עמק ויו"ד ס"י מר משה"כ לישב קושטא זו עפ"י גרסא דחכמים בגמ': קרושה, וראה חס"ד נדה פ"ד ה"א סו"ס ס"י קמח סק"ז גצ"צ (והחדש) יוד"ס ס"י קטט מ"ש"כ בבאר גורפס זו, 24 כ"ע דהמבין והרשב"א, וראה ח"י הדין שבאר באופן אחר, והמהר"ש"א ח"י הוהו"ס ד"ה ד"ה באופן אחר, 25 לפינן דטהורה, אבל בגמ' כתיב ו"ו"ע דרשב"א חשיל"א ח"י"ב עפ"י 516: בשפופרת עי' ומבין רשב"א ובצ"ע 45 כ"ע 26 לולתן כ"ע וד"ה דאין דוכנן של אשה לראות דם בשפופרת, ועי' ומבין רשב"א ובצ"ע 45 כ"ע 27 לולתן כ"ע וד"ה דהכי דשיעיה שוהא כפי החתיכה נכתב אחר, ואף הוהו"ס דהא"י (ונתן א. ז), דבמסכתו נכתב אחר, ואלו ללכלל מצדו כן, ראה מג"א בשם רש"י ס"י חרש"י 28 א"ה ראה דוכנן חותה יקחתיאל (במסכת) ס"י 28 מש"כ דכתיב רש"י, אך העיר רשב"א שהוהו"ס כ"ע מש"כ לפרש כן, עי' שו"ת ב"ד"ה דוכנן בשו"ת א"א א"א, ויש"י כן, רש"י ב"ד"ה דוכנן של אשה וכי כתב דבמסכתא לא הוי חציצה משום דמיני כמיני אתו חוצץ, מש"כ בשפופרת דלא הוי מין כמיני חוצץ, ואלו ב"ד"ה ח"ה"ק מבאר שום בראיה בחתיכה דשיעיה הוי חציצה, וכן מבאר ממש"כ כאן שוק כפלי

טמאה, וכי מטהרו לה, היינו כשאין בו דם אגור, משום דחתיכה עצמה אינה טמאה, הא כשיש בה דם אגור טמאה משום דם שיש בה, אבל ללשנא בתרא דר' יוחנן מייירי בכללה חתיכה, בין בארומה אשה טמאה, דאין דם חלבה, דמחמת עצמן אינה טמאה, דאין דם גשוי לקרש ולעשות חתיכה³⁰, הילכך אם יש בחוכה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה³¹. כהאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי המפלת חתיכה וכו', איכא למדקא אומותיכ ליה מדר' יוחנן לישיעיה ממתני, דקתני המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה, ואע"ג דיש דם בחוכה כדרייקנן מינה לעיל כסמון, עמה אין בחוכה לא, ויש לומר דמתני' ליכא לשיעיה, דליילמא עמה הוה הוהו בחוכה, והא דאמר עמה אין בחוכה לא, מימרא דגמרא היא ואיכא לדחויי, אבל מהא דר' יוחנן איכא עליה חיובהא מפורשת, ואי נמי איכא למימר לכשתמצא לומר דמתני' דוקא עמה אבל חוכה לא, אכתי לא הוה לשיעיה דליילמא חתם לאו משום דכתיב בכשרה, אלא משום דסבירא ליה לחנא דאין זו דם נדה אלא דם חתיכה, וכחכמים דברייתא דאמרין הכין בהדיא אין זו אלא דם חתיכה³².

תיק נמי טהורי מטהר אלא רפלאי פליגי איכא בינייהו, הוא הוה דוכנן מצ"י למימר להדיא אלא שפופרת איכא בנייהו, אלא אנב אורחיה אשמעינן מאן דנפק נמי מבנייהו, דדאי לא"ק כיון דס"ל דהוי דם נדה ולא מטהר אלא משום דאינו נוגע בכשרה, הילכך על כרחין לרדיה וישועות עיקר יוד"ס ס"י קמח סק"א, 20 כרמב"ם הל' אט"כ פ"ה ה"ד נראה שגורפס בגמ': קורפס, ובמב"ל ע"ש מש"כ עפ"י גרסא זו וזשנז האב"ד על חמב"ם שם, ובמשנתנו עמק יוד"ס ס"י מד מבאר דאף דחתיכה קרושה אין הוה נוגע בכשרה ומש"ה יעשה עליו בגמ' מהא דשפופרת, וראה לולתן צ"ע 39 ובצ"ע 322. 21 לעיל כפמ"א, 21 ונ"כ ובענין טמאה דוכנן לולתן כ"ע ב"ד"ה ח"י, ועי' שו"ת הפאה צ"ב יוד"ס הל' נדה ס"י ג דבמב"ל בחתיכה אף חשך בעלמא לכת, וראה לולתן חש"ב 136*, 22 ר' ח"י המבין ח"י רש"א ח"י הוהו"ס כאן, 23 וראה ב' ההירושב"ב ב"ה המבין, ובתוס' ד"ה וראמר ב"ה חש"י, ועי' ח"י המבין, ולפי ה"ה ח"י כתב הח"י דכי יענין דהוי דם נדה טמאה אפילו בחתיכה, אי"כ יי"ל דה"ה בשפופרת טמאה דהוי דאין דם נדה, אלא דיל דבמסכתא הוי מין כמיני ואינו

ה"ג בכללן נפחאי³³ וכי תימא כי פליגי רבנן אירוקה ולבנה הא קאמר של³⁴ שאר מיני רמים דכ"י הכל טהורה, והכי פירושן וכי תימא כי פליגי רבנן אירוקה ולבנה, וברייתא הכי קתני המפלת חתיכה ארומה וטהורה ירוקה ולבנה טהורה מלידה, אבל אם יש עמה דם טמאה משום נדה, הילכך בארומה ולבנה, אם יש עמה דם דם, טמאה, אבל בירוקה ולבנה, מ"מ אכתי קשיא ל"י יוחנן דקאמר של שאר מיני רמים דכ"י הכל טהורה, אלא ודאי, כיון דאפילו כי דחיק ומיקר לה בהכין לא מוציא ליה ברייתא, לא דחיקנן ומפקינן ליה מפשטא, ובין בארומה וטהורה בין בירוקה ולבנה פליגי, דרבנן בכללה מטהרי ור' יהודה טמאה בכללה, והילכך קשיא ל"י יוחנן בחתיכה³⁵, ורש"י ז"ל גויס³⁶ וכי תימא כי פליגי רבנן אירוקה ולבנה אלא ארומה וטהורה למאן קתני לה, והקשה עליו הרמב"ם ג"כ דלכשתמצא לומר אירוקה ולבנה לחתך פליגי, על כרחין ברייתא הכי קתני, ארומה וטהורה טמאה, ירוקה ולבנה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה, ורבנן גופייהו קא חנו לה³⁷.

ד' וב"ש ודוקא חתיכות קטנות וכו'. אע"ג דאין זה מפורש נדברי רבינו שמשון שהיה הר"ש מכל מקום הכריח רבינו מדפסק הר"ש בפלוגתא דמנא קמא ורבי יהודה נמפלת חתיכה ולא היה עמה דם להלכה כרבי יהודה דטמאה משום דאי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם אלמא דמעשה דרבינו שמשון היה בחתיכות קטנות דלית בהו פתיחת הקצר וכדכתב הר"ש לשם (פ"ג ס"ג) על שם כו' ה"ז גבי רואה כמין קליפות וכו' ואין חולק על זה דנקטות לא שייך פתיחת הקצר ואם כן עובדא דה"ש נמי בחתיכות קטנות הוא וכן כתב בית יוסף ופשוט הוא: אלא דמה שכתב ב"י דהא דלמר לרצנן אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה וטהורה בחתיכה קטנה מיירי דאי בגדולה

והדרם בבקעים (ו) בענין שנוגע בכשרה טהורה כיון שאין דרך אשה לראות כך. וכן עשה רבינו שמשון מעשה באשה שנעקר מקור שלה וכמין חתיכות בשר היה כו' נופל לה בבית החיצון (ו) ולא היתה פוסקת לראות כל זמן שאותן החתיכות היו בבית החיצון וטיהר אותה לבעלה כיון שאין דרך אשה להיות רואה כך. ודוקא חתיכות קטנות דומיא דשפופרת

טמאה משום דאי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם וכתב עוד ומדע דהא דלמרין דרצנן סברי אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה בחתיכה קטנה קאמרי ולא בגדולה דהא כיון דמייתי לה בגמרא אביעיא דשפופרת משמע דבחתיכה קטנה דומיא דשפופרת קאמרי ומיהו איכא למידק בהא דכתב הר"ש דהא דלמר רבא דכולי עלמא אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה דאלמא דס"ל דמפלת חתיכה טהורה הכס פלוגתייהו קא מפרש וכו' ואם הר"ש היה סובר דחתיכה דליטמר גבי שפופרת חתיכה קטנה היא דאין קצר נפתח על ידה אמאי קשיא ליה מדלמר רבא הא הכס בחתיכה קטנה מיירי וכו' והניח הדבר ג"ע, שארי ליה מאריה דפשוט הוא דכולה סוגיא מדברת בחתיכה גדולה דכרייתא כו' דפליגי בה מנא קמא ורבי יהודה נמפלת חתיכה ונאפשר לפתיחת הקצר בלא דם קמפליגי מיירי בחתיכה גדולה וצרייחא דהמפלת חתיכה סומכוס אומר קורעה אם יש דם בחוכה טמאה ואם לאו טהורה ואמרינן עלה כרצנן דלמרין אפשר לפתיחת הקצר בלא דם וכו' איירי נמי בחתיכה גדולה ומניא אידך המפלת חתיכה רבי אחא אומר קורעה אם חוכה מאלים טמאה ואם לאו טהורה ואמר עלה כסומכוס וכו' נמי בחתיכה גדולה קאמר ורבי יוחנן דלמר משום רבי שמעון זן יומי המפלת חתיכה קורעה אם יש בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה ואמר עלה כסומכוס וקילא מכולהו נמי בחתיכה גדולה קאמר וטהורה משום דס"ל כסומכוס דאפשר לפתיחת הקצר בלא דם ונתר הכי דקמיבעיא ליה הרואה דם בשפופרת מהו ופשטינן דטהורה פריך עלה מהך דרבי יוחנן דלמר משום רבי שמעון זן יומי המפלת חתיכה דלם יש בה דם אגור טמאה ומאי שנא משפופרת אלמא דפריך בחתיכה גדולה משפופרת שהיא קטנה והיינו טעמא דלנענן דם בחתוך החתיכה אם האשה טמאה נדה מפני אמו דם אם לאו אין לתלק בין חתיכה

ולפי זה נרין לומר דלא היתה פוסקת מלראות שכתב רבינו ורבינו ירוחם רבינו שמשון שהיה הר"ש מכל מקום הכריח רבינו מדפסק הר"ש בפלוגתא דמנא קמא ורבי יהודה נמפלת חתיכה ולא היה עמה דם להלכה כרבי יהודה דטמאה משום דאי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם אלמא דמעשה דרבינו שמשון היה בחתיכות קטנות דלית בהו פתיחת הקצר וכדכתב הר"ש לשם (פ"ג ס"ג) על שם כו' ה"ז גבי רואה כמין קליפות וכו' ואין חולק על זה דנקטות לא שייך פתיחת הקצר ואם כן עובדא דה"ש נמי בחתיכות קטנות הוא וכן כתב בית יוסף ופשוט הוא: אלא דמה שכתב ב"י דהא דלמר לרצנן אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה וטהורה בחתיכה קטנה מיירי דאי בגדולה

טמאה משום דאי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם וכתב עוד ומדע דהא דלמרין דרצנן סברי אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה בחתיכה קטנה קאמרי ולא בגדולה דהא כיון דמייתי לה בגמרא אביעיא דשפופרת משמע דבחתיכה קטנה דומיא דשפופרת קאמרי ומיהו איכא למידק בהא דכתב הר"ש דהא דלמר רבא דכולי עלמא אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה דאלמא דס"ל דמפלת חתיכה טהורה הכס פלוגתייהו קא מפרש וכו' ואם הר"ש היה סובר דחתיכה דליטמר גבי שפופרת חתיכה קטנה היא דאין קצר נפתח על ידה אמאי קשיא ליה מדלמר רבא הא הכס בחתיכה קטנה מיירי וכו' והניח הדבר ג"ע, שארי ליה מאריה דפשוט הוא דכולה סוגיא מדברת בחתיכה גדולה דכרייתא כו' דפליגי בה מנא קמא ורבי יהודה נמפלת חתיכה ונאפשר לפתיחת הקצר בלא דם קמפליגי מיירי בחתיכה גדולה וצרייחא דהמפלת חתיכה סומכוס אומר קורעה אם יש דם בחוכה טמאה ואם לאו טהורה ואמרינן עלה כרצנן דלמרין אפשר לפתיחת הקצר בלא דם וכו' איירי נמי בחתיכה גדולה ומניא אידך המפלת חתיכה רבי אחא אומר קורעה אם חוכה מאלים טמאה ואם לאו טהורה ואמר עלה כסומכוס וכו' נמי בחתיכה גדולה קאמר ורבי יוחנן דלמר משום רבי שמעון זן יומי המפלת חתיכה קורעה אם יש בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה ואמר עלה כסומכוס וקילא מכולהו נמי בחתיכה גדולה קאמר וטהורה משום דס"ל כסומכוס דאפשר לפתיחת הקצר בלא דם ונתר הכי דקמיבעיא ליה הרואה דם בשפופרת מהו ופשטינן דטהורה פריך עלה מהך דרבי יוחנן דלמר משום רבי שמעון זן יומי המפלת חתיכה דלם יש בה דם אגור טמאה ומאי שנא משפופרת אלמא דפריך בחתיכה גדולה משפופרת שהיא קטנה והיינו טעמא דלנענן דם בחתוך החתיכה אם האשה טמאה נדה מפני אמו דם אם לאו אין לתלק בין חתיכה דכולי עלמא דרשי נבשרה עד שיאלא דם דרך נבשרה ולא בחתיכה ולא בשפופרת ונפקא מינה אביעיא דהלכתא דשפופרת טהורה [אצל] בחתיכה טמאה ולא מפני דם שחוכה אלא משום דאי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם עכ"ל ואם הר"ש היה סובר דחתיכה דליטמר גבי שפופרת חתיכה קטנה היא דאין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה דלם יש בה דם אגור טמאה ואם לאו טהורה ואמר עלה כסומכוס וכו' נמי בחתיכה גדולה קאמר ורבי יוחנן דלמר משום רבי שמעון זן יומי המפלת חתיכה קורעה אם יש בה דם אגור טמאה ומאי שנא משפופרת אלמא דפריך בחתיכה גדולה משפופרת שהיא קטנה והיינו טעמא דלנענן דם בחתוך החתיכה אם האשה טמאה נדה מפני אמו דם אם לאו אין לתלק בין חתיכה

דרכי משה

במקור אפילו הכי תלינן בה כשידוע שהמכה מוציאה דם וא"כ גם כאן למה לא נתלה ג"כ הדם בחתיכות כפשט משמעות דברי הטור ורבינו ירוחם ואע"ג דקאמר בגמרא דיש פרק המפלת המפלת חתיכה אם יש עמה דם טמאה ואם לאו טהורה וכו' נראה דשאני זו שהיה ידוע שנעקר המקור שלה ואותן חתיכות היו מן עקירת המקור ולכן היתה טהורה

בכל ענין מאחר שאין דרך ראייה בכך וצ"ע: (ד) ולפי מה שכתבתי דמיירי כאן דידוע היה שנעקר המקור שלה וכדמשמע לשון המעשה א"כ גם כאן אין דברי בית יוסף נכונים כג' דאף בלא בדיקה היה ידוע שאין זה דם קפוי רק שהמקור נעקר ולא הוצרך להתיר אלא שלא נאמר דזה עצמו דרך ראייה הוא כן נראה לי:

פרישה

מסוד דאין דרך אשה להיות רואה בענין זה אצל אם היתה רואה דם נהדיא בלא חתיכה בזה לא איירי ואפשר דכל כי האי גוונא עמוי נמי מטמא לה דלע"ג דמלין נמכה כמו שנכתב בסו"ט עמודים וזה הני מילי נמכה שבלדדין אצל הכל שהמכה היתה במקור ענמו איכא למימר דמטמא. בית יוסף. ולפי זה מה שכתב לא היתה פוסקת מלראות קאי אחתיכות ונראה דלשון הר"ש אינו מוכרח לפרשו דקאי אחתיכות אלא נראה דקאי ג"כ אדם שבה מהחתיכות גם לשון רבינו משמע דקאי אדם כמו שכתב ב"י בעלמו (ועיין בשלחן ערוך ש"מ"א פ"ג) כתב ג"כ אפילו רואה דם. עד כאן הגמיה:

(ו) בענין שנוגע בכשרה. פירוש בשר האשה שנאסר מקום נוגע בדם שנלד החתיכה בנקעים ולישנא דקרא נקט דם יהיה וזה נבשרה פירוש וכל שכן אם אינה מצוקתם אלא הדם הוא נאמנע החתיכה בענין שאינו נוגע בנשר: (ז) ולא היתה פוסקת לראות כ"ז זמן שאותן החתיכות וכו'. נראה שהיתה רואה דם ממש ואפילו הכי היה מטהר אותה מפני שהיא מולה שמהחתיכות שצבת החיטון נמשך הדם וכיון שנשענה שנעקר לא היה דם אלא בחתיכה טהורה אצל מלשון הר"ש לא משמע הכי אלא כמין חתיכות בשר היו יולאות בעלמא ודף על פי שהיה דם בחתוך החתיכות והיו מצוקתם היה מטהר

הגהות והערות

כג' בכת"י הגידא אין דברי ב"י מוכרחים: כד' כך הגירסא בכל הרפוסים וכת"י שבידינו (וכ"ה ברא"ש) מלבד רפוס קיינסברג ששם כתוב "היו נופלות", ומסתברא שנתקן שם מסברא כדרכם בהרבה מקומות, ועיין לעיל הערה כא: כה' כן העתיק הב"ח דברי בית יוסף: כו' הגהה הרא"ש העתיק קודם לכן דברים אחרים מהר"ה (בבעלי הנפש שער הפרישה השגה ד), והבין הב"ח שגם דברים אלו הם המשך העתקה מרד"ה, אולם לפנינו ברורה ליתא אלא דבריו הקודמים, וארובה עיין שם בהשגה ג ובהגהה על הר"ה רמשע להיפך, ובב"י קצת משמע שהוא מהרא"ש עצמו: כז' צ"ל רמתיעתן (והוא בריש הפרק כ"ה כ"א ע"א):

